

¹ Вовк Ірина Олегівна, аспірантка,
кафедра Видавничої справи і редагування Української академії друкарства, м. Львів, Україна

Received November 13, 2013; Accepted November 28, 2013

Анотація. У дослідженні здійснено детальний і покроковий аналіз способів і засобів популяризації літератури Пласту – організації, що була заснована у Львові ще у 1912 р. на основі англійського скаутингу. Метою цієї організації є виховання молоді як провідників суспільства та повновартісних громадян місцевої, національної та світової спільнот. У цьому матеріалі виконано спробу визначити основні методи і засоби просування пластової літератури на книжковому ринку, а також способи популяризації членами організації культури читання. Беручи до уваги той факт, що науковці раніше не досліджували цієї теми, а приклади просування пластової літератури, які час від часу з'являються на інтернет-порталах та у засобах масової інформації, не становлять собою повноцінні матеріали на аналізовану тему, ця стаття може скласти загальну картину процесу поширення літератури Пласту серед пластунів та громади в Україні. Автор проаналізувала дії та заходи, які застосовують пластуни і пластові видавництва, щоб стимулювати попит на пластові видання, серед них: реклама, рецензування, виставкова діяльність, семплінг (безкоштовне поширення). Водночас, визначено й основну проблему, яка постає перед видавцем пластової літератури, це – правильна побудова системи просування певного видання і розуміння складності процесу зацікавлення читача скаутською тематикою. У статті визначено і детально проаналізовано найпоширеніші методи популяризації і просування пластової літератури: просування через інтернет-ресурси, поширення на пластових заходах, участь у фестивалях, форумах та ярмарках, презентації у бібліотеках і навчальних закладах, співпраця із засобами масової інформації, друкована і зовнішня реклама, а також згадки про пластунів і їхню літературу у виступах відомих людей. Апробовані методи просування пластової літератури свідчать про те, що вони є майже ідентичними просуванню будь-якої іншої книжки, але в той же час складність полягає в орієнтації досліджуваної літератури на вузьке коло читачів.

Ключові слова: Пласт, пластова література, культура читання, книжковий ринок, просування видань.

Пласт, який було засновано ще у 1912 р. у Львові на базі англійського скаутингу, – неполітична і позаконфесійна організація, особливою рисою якої є наповнення її українськими традиціями і романтикою Козаччини. Ця організація має на меті виховувати молодь як провідників суспільства – свідомих, відповідальних і повновартісних громадян світової спільноти.

Література Пласту як культурологічне явище є не тільки важливим фактором внутрішнього розвитку організації, але й значною мірою впливає на виховання і формування світогляду української молоді. Віднайшовши і проаналізувавши значну частину пластової літератури, яка видавалася впродовж столітньої діяльності організації, у цьому матеріалі автор здійснила спробу визначити основні методи і засоби про-

сування пластової літератури на книжковому ринку і популяризації читання пластунами.

Науковці, що досліджують тему Пласту та пластової літератури, майже не торкалися теми її популяризації та просування. Частково приклади її просування з'являються на інтернет-порталах, присвячених діяльності Пласту, у засобах масової інформації (ЗМІ), проте їх важко назвати повноцінними матеріалами, які б могли скласти загальну картину процесу поширення літератури організації серед пластунів та громади.

Метою цього матеріалу є дослідження дій та заходів, які використовуються пластунами та пластовими видавництвами задля стимулювання попиту на пластові видання. Безперечно, основними такими засобами є реклама, рецензування, виставкова діяльність, а

також семплінг, тобто безкоштовне розповсюдження книжкового продукту з метою привернути до нього увагу.

Основною проблемою, що постає перед видавцем пластової літератури, є правильна побудова системи просування того чи іншого видання. Видавець повинен усвідомлювати усю складність процесу зацікавлення читача такою достатньо вузькою тематикою, як скаутська, а також складність масового розповсюдження цієї літератури при обмежених засобах просування та браку фінансування. Тобто, видавець повинен розуміти, якими він може скористатися інформаційними каналами.

Серед найпоширеніших методів популяризації і просування пластової літератури, які використовуються (повною чи неповною мірою) пластунами і видавництвами, що видають пластову літературу, можна назвати:

- просування пластової літератури через інтернет-ресурси;
- поширення книжок під час проведення пластових заходів;
- участь у фестивалях, форумах, ярмарках, конференціях, з'їздах;
- презентації у бібліотеках, школах, вишах;
- співпраця із міжнародними, всеукраїнськими і регіональними ЗМІ;
- друкована і зовнішня реклама;
- згадки про пластові видання у виступах відомих людей.

Звісно ж, у час високих технологій, найбільшою мірою популяризації пластової літератури сприяють інтернет-ресурси: офіційний сайт Пласту в Україні, сайти осередків Пласту у різних країнах і містах світу, сайти куренів і гуртків, а також соціальні мережі (Вконтакте, Facebook, Google+, Twitter тощо), які активно рекламують пластову літературу, висвітлюють презентації пластових видань, а доволі часто й пропонують їх придбати. У соціальних мережах постійно з'являються сторінки пластових гуртків, куренів та осередків, де члени організації можуть спілкуватися, а відтак – обмінюватися літературою, рекомендувати її, завантажувати відскановані видання тощо. Тут свої сторінки мають і самі видавництва, які випускають літературу про Пласт і, відповідно, зацікавлені у її просуванні. Як говорить директор видавництва "Лілея-НВ" Василь Іваночко, методи просування пластової літератури ідентичні до просування будь-якої іншої книжки: "Видавець зацікавлений однаково: як у тому, щоб продавалися книжки Андруховича чи Прохаська, так і книжки про Пласт", адже передовсім це – видавничий продукт, який потребує реклами, аби його купили.

Говорячи про просування видань через мережу Інтернет, варто назвати три важливі інтернет-ресурси, які чи не найбільше популяризують пластову книжку, це – історичний блог "100 кроків", інтерактивний портал для виховників "Пластова банка" і електронна бібліотека Diasporiana:

– "Пластова банка" (сьогодні її функціонуванням займається пластунка зі Львова Ярина Вдовичин), дописувачем якої може стати кожен охочий, має на меті регулярне нагромадження, обмін і поширення передо-

всім методичної літератури (сьогодні близько 4 десятків видань), пісень, ігор, маршрутів для мандрівок, порад для таборів чи інших пластових заходів, які б могли стати у пригоді пластовим виховникам. Тобто цей блог можна назвати радше камерним, який популяризує літературу серед пластунів і для пластунів (для повного доступу до ресурсу існує попередня реєстрація). Окрім того, у рамках "Пластової банки" функціонує Блог виховника, в якому публікуються різного роду статті, що можуть зацікавити пластунів, і які були віднайдені в інтернеті чи бібліотеках, а також матеріали з досвіду пластування [4];

– "100 кроків" (блог створений пластуном з Ужгорода Андрієм Ребриком), що розпочав функціонувати у рамках святкування століття з дня заснування Пласту, публікує архівні й сучасні матеріали з історії організації. Велика кількість матеріалів є ексклюзивними й раніше ніколи не публікувалися, часто це – спогади пластунів, раритетні фото, інформація про самвидав і віднайдені старі видання Пласту. Окрім того, у блозі регулярно повідомляється про вихід нових пластових видань, що з'являються в Україні й за її межами, включені рецензії й відгуки на видання, поради, де придбати, або ж прямі лінки для завантаження літератури. Блог співпрацює із Музеєм-архівом пластового руху у Львові. До речі, що цікаво, "100 кроків" посів третє місце на конкурсі Best Ukrainian Blog Awards 2011 (номінація "Тематичні або професійні блоги") і взяв участь у БлогФесті 2011, організатором якого є компанія Microsoft [8];

– Проект Diasporiana (ним займається Олег Богуславський), ініційований Інститутом журналістики і масової комунікації Класичного приватного університету (Запоріжжя), має на меті збереження інтелектуальної спадщини української еміграції: тут опубліковано відскановані версії великої кількості пластових видань у діаспорі, серед яких: "Пластові ігри та забави", пластові співаники і багато періодичних видань. Ця електронна бібліотека популяризує рідкісні й цінні еміграційні книжки, періодику, документи й рукописи за 125-літню історію української еміграції, які з різних причин (територіальних, політичних, економічних) могли не потрапити у поле зору науковців і дослідників, не кажучи уже про широку громадськість. Доступ до усіх видань вільний (у форматах PDF та DJVU). Більше того, засновники інтернет-ресурсу закликають на добровільних засадах долучатися до проекту бібліотеки, музеї, архіви і громадські організації, а також приватних осіб, у колекціях яких можуть зберігатися цінні видання української діаспори [7].

Продовжуючи вести мову про електронні засоби популяризації пластової літератури й літератури, дотичної до організації, слід назвати й сайти видавництв, які цю літературу видають, зокрема, уже згадане івано-франківське видавництво "Лілея-НВ" (і його внутрішній проект "Місто-НВ"), ужгородське – "Гражда", тернопільське – "Лілея", львівське – "Видавництво Старого Лева", київське – "Зелений пес" та ін. Щоправда, виконують вони скоріше ознайомчу функцію, адже містять переважно анонси видань, рецензії чи посилання на них, відомості про авторів і саме видання. Проте завдяки своєму функціонуванню вони великою мірою впливають на популяризацію

пластової книги, адже можуть активізувати увагу потенційних покупців і авторів. Схожу роль відіграють і сайти книгарень чи інтернет-магазини, проте інформація, розміщена на цих ресурсах, найчастіше ще скромніша [3].

Не менш важливим засобом популяризації пластової книжки є презентації та поширення видань під час різноманітних пластових акцій: з'їздів, конференцій, зустрічей, мандрівок, таборів, акцій, квестів чи свят. Одним з останніх та чи не найбільших таких заходів, де було представлено багато пластових видань (різних видів: листівки, програми, календарі, періодичні видання, брошури, збірки пісень, навчальні посібники і навіть монографії) була Ювілейна міжрайова пластова зустріч (ЮМПЗ) з нагоди 100-ліття Пласту, коли до Львова з'їхалися тисячі пластунів зі всього світу (як відомо, усього у світі налічується близько 10 тисяч пластунів у 10 країнах).

Наприклад, у рамках ЮМПЗ до 100-ліття Пласту Головна Пластова Булава за підтримки Діловода 5 Пластового Конгресу організували Міжнародну конференцію, участь в якій взяли відомі науковці (Борис Гудзяк, Богдан Гаврилишин, Ігор Юхновський, Орест Субтельний, Любомир Гузар та ін.) і на якій відбулася презентація книги з історії Пласту на Закарпатті – "Пласт на Закарпатті в минулому і сьогодні". Ця книга містить матеріали Міжнародної наукової конференції у рамках Першого Всеукраїнського джемборі в селі Невицьке ще у 1996 році.

Ще один приклад – об'ємне видання "Альманах 100-ліття Пласту" (головний редактор Юрій Леськів). Вперше його презентували у рамках ЮМПЗ у серпні 2012 року учасникам міжнародної історичної наукової конференції в Українському Католицькому Університеті (Львів). Тоді на презентації також були присутні згадувані поважні доповідачі. У жовтні того ж року книгу презентували у Нью-Йорку (презентував голова та члени редакційної комісії зі США). Рецензію на видання тоді надрукували у найстаршій газеті діаспори Америки – "Свобода". У листопаді відбулася презентація в українській столиці – під час всеукраїнської науково-практичної конференції "100 років українського скаутингу: історія та перспективи розвитку" (презентував книгу головний редактор альманаху Юрій Леськів). До речі, 888-сторінковий "Альманах 100-ліття "Пласту" став лауреатом XVII Міжнародного літературно-краєзнавчого конкурсу імені Мирона Утриска (місто Турка, Львівська область) та лауреатом літературної премії імені Івана Филипчика (місто Самбір, Львівська область).

Окрім того, в 2012 р. у рамках ЮМПЗ було видано і презентовано видання "Митрополит Андрей Шептицький і Пласт" Михайла Перуна (Львів), "Пласт – український скаутинг" Олександра Сича (Івано-Франківськ) та низку невеликих видань, серед яких: "Іскри дружби" (Івано-Франківськ), яку поширили шляхом семплінгу (її у подарунок отримав кожен учасник ЮМПЗ, але згодом вона стала доступною й у пластовій крамниці), співаник ЮМПЗ "Будь іскрою" (Львів), тайм-лайн історія Пласту "Столітнім шляхом. Український Пласт: історія в датах" (Львів) та ін. [1].

Пластова література бере участь й у багатьох міжнародних та всеукраїнських книжкових форумах, ви-

ставках, ярмарках, де пластуни мають змогу просувати свою літературу. Зокрема, неодноразово Пласт був учасником "Книжкової толоки" у місті Миколаїв (Львівська область), у якій цьогоріч брали участь уже близько 20 видавництв. Окрім того, що пластуни долучаються до самої організації фестивалю, вони й презентують свої книжки, серед авторів – пластун Борис Явір-"Іскра". Пласт брав участь й у літературному фестивалі "Дивокрай" у Тернополі, Івано-Франківську та Львові, який ставить за мету промоцію читання (в Івано-Франківську за його організацію взялися, зокрема, пластова видавництво "Лілея-НВ" і місцева станція НСОУ Пласт, які проводили різного роду вікторини, конкурси і масові читання). Пласт був представлений і отримав нагороду на виставці молодіжних громадських об'єднань "Юна Україна" у Києві, де кожен охочий міг поцікавитися діяльністю організації й отримати додаткову інформацію із листівок і буклетів. Пластуни взяли участь у фестивалі "Дні української культури на Балтійському морі" (організований українською діаспорою Латвії), де, до речі, відбувся показ фільму "Срібна Земля. Хроніка Карпатської України 1919–1939" англійською мовою.

Свого часу пластові видавництва долучалися до Форуму видавців у Львові, де організували презентації, читання та продаж літератури. Проте, за словами Василя Іваночка, переважно через значні фінансові видатки, видавництва останні кілька років не беруть участі у Форумі.

Дуже часто на просування книги на ринку працюють імена відомих у всьому світі пластунів. Вдалий приклад цього – видання відомого економіста Богдана Гаврилишина "Залишаюся українцем" (2012 р.). У кількох містах України, зокрема, Києві, Львові й Тернополі, презентація книжки, в якій викладено найкращі епізоди з життя економіста, збирала сотні людей, серед яких були й пластуни, і студенти, і науковці.

Одним із джерел популяризації читання видавництва пластової літератури завжди вважали бібліотеки. Це стосується комплектування фонду бібліотек Централізованої системи пластовими виданнями (бачимо це на прикладах видавництв "Гражда" і "Лілея-НВ"). Важливі й презентації Пласту та літератури про нього в межах бібліотек: організація конкурсів, читань і співів для дітей.

Своєю чергою, наприклад, з ініціативи Закарпатської обласної дитячої бібліотеки, було видано бібліографічний покажчик "Пласт гартує молодих" (Спільно з Закарпатською Округою Пласту), який містив деяку інформацію із видань 1930-х років, низку видань і публікацій у пресі початку та середини 1990-х та публікації у регіональних ЗМІ (2005–2008 рр.). Видання поширювали у районних та сільських бібліотеках області. Крім цього спільного проекту бібліотека та Закарпатський Пласт домовилися про організацію і проведення спільних акцій (2008–2009 рр.) і поширення матеріалів про організацію і пластових видань у сільських та районних бібліотеках Закарпаття [6].

Важливо також зазначити, що пластова література часто орієнтується на дітей і підлітків, що потребує особливих методів, аби зацікавити читача, а це – ігри, конкурси, вікторини, забавки. Такій популяризації

сприяють видавництва, які випускають пластову літературу чи видання, дотичні до Пласту. Вони регулярно організують презентації книжок, а також інші заходи, на кшталт вікторин, акцій або читань. Приміром, за сприяння "Видавництва Старого Лева" свого часу (2011 р.) Пласт організував у мистецьких установах і кав'ярнях Львова, Тернополя, Івано-Франківська, Чернівців, Авдіївки, Луцька, Острога та Києва низку презентацій книг дитячих письменників Зірки Мензатюк "Таємнича козацької шаблі" та відомого англійського дитячого письменника Іана Вайброу "Капосна книжечка маленького вовчика" під назвою "Книжечки з пластунами". У сюжетах цих повістей є образи пластунів. Самі ж презентації мали вигляд читання уривків із цих книжок новацькими виховниками чи відомими в Україні людьми (серед них: учасники гурту "С.К.А.Й.", музикант гурту "Паркалаба" Ярема Стецик, вокаліст гурту "Флайzzza" Андрій "Тіма" Тимчук, заслужена артистка України Лариса Мікоян, Олександр Сидоренко (Фоззі) із гурту "ТНМК", Вадим Красноокий із гурту Mad heads XL та ін.). Що важливо, такі презентації-читання організувалися не тільки для пластунів, їх, разом із батьками, відвідували звичайні дошкільнята й школярі. Відтак, така інтеграція у пластове середовище сприяла не тільки популяризації читання пластової літератури, а й залученню дітей до лав Пласту.

Для презентацій Крайова пластова старшина забезпечувала друк афіш (розповсюджувалися у школах та позашкільних закладах), прес-анонсів і прес-релізів про захід. Пласт організував графік туру між містами, осередок організації займався фінансовими витратами, а також запрошенням новацтва й дітей-непластунів та відомих українців. Кожна така зустріч згодом висвітлювалася на пластовому порталі, сайті видавництва, місцевих чи всеукраїнських ЗМІ, у соцмережах.

До такого роду презентацій і читань долучаються й книгарні та книжкові супермаркети. Зокрема, мережа книгарень "Є". У івано-франківському приміщенні культурно-мистецького центру цієї мережі, зокрема, до 154-річчя засновника світового скаутського руху Лорда Роберта Бейден-Пауела (Бі-Пі), з ініціативи місцевого Пласту, відбулась презентація і відкрите читання першого україномовного перекладу світового бестселера про життя та діяльність Бі-Пі – "Вовк, який ніколи не спить", що написала його дружина Маргарет де Боумон. До речі, на цій презентації були не тільки пластуни. Схожі відкриті читання відбулися у всіх містах, де діють осередки Пласту. У цій книгарні, до речі, відбулося ще кілька презентацій зразків художньої літератури пластунів, серед яких – презентація поетичної збірки "*" молоді пластуниці із Тернополя Марти Томахів (Львів) і третього тому збірника творів Степана Ленкавського (Івано-Франківськ). Поволі до таких презентацій долучаються й кав'ярні (у Львові – "Меделін", де було презентовано 11-ту збірку поезії пластуна Бориса Явора-"Іскри" – "Шепіт Місяцю").

До речі, якщо говорити про книжечку Вайброу, то влітку минулого року у Чернівецькому академічному обласному театрі ляльок до 100-річчя Пласту відбулася прем'єра вистави "Пригоди Маленького Вовчика"

за мотивами цієї книжки, яка пройшла з аншлагами не тільки серед найменших пластунів, а й серед юнаків і старших членів організації. Щоправда, це єдиний приклад театральної постановки за мотивами книги. Свого часу такі вистави були популярними у 20–30 рр. минулого століття, коли у театрах ставили вистави за мотивами п'єс Спиридона Черкасенка, чим і популяризували пластову художню літературу. Тоді сюжети були найрізноманітнішими (від фантастичних чи гумористичних епізодів до реальних життєвих випадків) і найчастіше також поєднували романтику і героїзм, мужність і людяність [5; с. 188–189].

Окрім того, свого часу, за мотивами книги Іана Вайброу для наймолодших пластунів у Львові організували квест, позитивні відгуки про який на своєму сайті написав і сам письменник.

Поміж уже аналізованих способів просування пластової книжки, пластуни мають налагоджену співпрацю із українськими ЗМІ, часто це – провідні українські канали, які висвітлюють пластові заходи, зокрема, масові читання, презентації книжок чи кінострічок тощо. Серед них – державний канал "Перший національний", а також канали ICTV, 1+1, СТБ, ТВі, Телеканал новин "24", "5 канал", "Новий канал", Тоніс, Інтер, ТРК "Україна", а також регіональні – ЗІК, 12 канал, ОТБ "Галичина" (Львівська область), Тиса-1, М-студіо (Закарпаття), ОТБ, ТТБ, ВДТ-6 (Вінницька область), ЧДТРК (Чернівецька область), 11 канал, перший телеканал Дніпропетровська (Дніпропетровська область), ІНТБ (Тернопільська область), ТРК "3 студія", ТРК "Вежа" (Івано-Франківська область) й інші. Пластові події, зокрема, видавничі, висвітлюють інтернет-ЗМІ (всеукраїнські, міжнародні та регіональні: ВВС Україна, Gazeta.ua, "Українська правда", УНІАН, "20 хвилин", "Укрінформ", ЗІК, Zahid.net тощо) та друковані видання ("Експрес", "Голос України", "Львівська газета" й інші). Зрештою, НСОУ Пласт, будучи найбільшою скаутською організацією в Україні, дає й самим журналістам великий обсяг матеріалу.

Поміж усього, Пласт намагається просувати не тільки свою літературу, а й популяризувати культуру читання загалом. Яскравий зразок цього – організація читань із відомими українцями (співаками, акторами, спортсменами). Зокрема, у місті Авдіївка пластуни проводять багато заходів із популяризації української (передовсім україномовної) книги: Всеукраїнська акція "Мандри книги" (читання у бібліотеках, на вулиці, із залученням дітей і молоді), просвітницькі заходи до Дня української писемності (організація Години тихого читання у школах, інтелектуально-пошукової гри "Писемність.Укр.Квест" тощо).

У 2000 р. Пласт, спільно із Міжнародним благодійним фондом "Україна 3000", Видавництвом "Граніт-Т", Благодійним фондом "Товариство "Приятелі дітей" та МХО "Вітанія" організував благодійний проект "3 книгою – до дітей!". Його метою була передовсім популяризація книги та читання серед дітей та молоді з найбільш соціально незахищених категорій. Координатор цього проекту від Пласту Наталія Масяк розповіла, що в рамках акції Пласт сформував низку волонтерських груп, які відвідували сиротинці і заохочували дітей до читання, а зовсім маленьким дітям читали книжки.

Ще один зразок популяризації Пластом читання – участь у записі (із 2007 р.) аудіокнижок навчальної літератури для учнів і студентів з вадами зору (спільно із студією звукозапису "УТОС" – Українського товариства сліпих). Волонтери, що долучалися до запису літератури, отримували книжку на 200–300 сторінок й за кілька тижнів озвучували її.

Якщо говорити про зовнішню рекламу Пласту, то вона є повністю соціальною: передовсім, поширює скаутський рух серед молоді, заохочує до ведення здорового способу життя і популяризує культуру читання. Водночас, сама реклама є лаконічною й зрозумілою, легко читається й безперечно привертає увагу: це і сітілайти, і білборди, і реклама у метро. Щоправда, така реклама не є популярною у Пласті (найбільше була представлена у рік святкування ювілею Пласту). Ідентичну мету переслідують і друкована реклама: рекламні листівки, буклети, брошури, диски, видання, зошити з пластунами найчастіше роздаються членам організації чи її потенційним учасникам безкоштовно на пластових заходах.

Для сприяння розвитку книговидавничої справи у Пласті, за підтримки Благодійного Фонду "Богдана

Гаврилишина" Крайова Пластова Рада уже кілька років оголошує Конкурс видавничих проєктів Пласту, метою якого є забезпечення в Україні якісних видань про Пласт. Що важливо, формат видань орієнтований не тільки на пластунів, а й на громаду (тобто, мова не йде про курінні співаники чи таборів книжечки). Особливою вимогою цього конкурсу є подальша презентація/видання книжки в одному із обласних центрів України [2].

Проаналізувавши уже апробовані методи просування пластової книжки можна дійти висновку, що вони є практично ідентичними просуванню будь-якої іншої літератури на книжковому ринку. Водночас складність полягає у тому, що пластова література орієнтована на доволі вузьке коло читатів (передовсім – це самі пластуни, зацікавлені у придбанні такого продукту). Відтак, основним завданням видавця є обрання правильного шляху і методів просування, аби привернути увагу до видань усе більше коло читачів. І важливим на цьому шляху є участь у всеукраїнських та міжнародних проєктах, виставках і ярмарках. Це ж питання потребує подальшого дослідження науковцями у галузі іміджу та піару.

ЛІТЕРАТУРА

(REFERENCES TRANSLATED AND transliterated)

1. Видавничі проєкти [Ел. ресурс] // Блог 29 куреня УСП / УПС Велике Плем'я Сіроманці ім. А. Гарасевича. – Режим доступу: <http://siromanci.plast.org.ua/work/vydavnytvo> *Vydavnychi proekty [Publishing projects] / [El. source] / Blog 29 kurenya USP/UPS Velyke Plemya Siromantsi im. A. Garasevycha. – Access mode: http://siromanci.plast.org.ua/work/vydavnytvo*
2. Конкурс видавничих проєктів Пласту [Ел. ресурс] // Пластовий портал: веб-проєкт. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://www.plast.org.ua/news?newsid=10177> *Konkurs vydavnychikh proektiv Plastu [The contest of publishing projects of Plast] / [El. source] // Plastovyi portal: web-proekt. – Access mode: http://www.plast.org.ua/news?newsid=10177.*
3. Марченко Н. Дитяча література в інтернеті: де, що і як / Наталія Марченко // "Медіаграмотність" [Ел. ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.mediasapiens.ua/material/1351> *Marchenko N. Dityacha literature v interneti: de shcho i jak [Children's literature on the Internet: where, what and how] / [El. source] / Natalya Marchenko // Mediamotmist. – ccess mode: http://osvita.mediasapiens.ua/material/1351*
4. Пластова банка [Ел. ресурс] // Інтерактивний портал для виховників. – Режим доступу: <http://plastovabanka.org.ua> *Plastova banka [Plast jar] / [El. source] / Interaktyvnyi portal dlya vykhovnykiv. – Access mode: http://plastovabanka.org.ua.*
5. Савчук Б. Український Пласт 1911–1939 / Борис Савчук. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1996. – 264 с. *Savchuk B. Ukrainskyi Plast 1911–1939 [Ukrainian Plast 1911–1939] / Borys Savchuk. – Ivano-Frankivsk: Lileya-NV, 1996. – 264 p. – ISBN 996-7263-00-2.*
6. Ребрик А. Закарпатська обласна дитяча бібліотека випустила бібліографічний покажчик "Пласт гартує молодих" [Ел. ресурс] / Андрій Ребрик // Пластовий портал: веб-проєкт. – Режим доступу: <http://www.plast.org.ua/news?newsid=2766> *Rebryk A. Zakarpatska oblasna dityacha biblioteka vypustyla bibliografichnyi pokazhchik "Plast gartuye molodykh" [Transcarpathian Regional Library for Children published bibliographic index "Plast tempers youth"] / Andriy Rebryk // Plastovyi portal: web-proekt. – Electronic data. – Access mode: http://www.plast.org.ua/news?newsid=2766.*
7. Diasporiana.org.ua [Ел. ресурс] / Електронна бібліотека. – Запоріжжя. – Режим доступу: <http://diasporiana.org.ua>. *Diasporiana.org.ua / [El. source] / Elektronna biblioteka. – Electronic data and programs. – Zaporizhzhya. – Access mode: http://diasporiana.org.ua.*
8. 100 кроків [Ел. ресурс] / Історичний пластовий блог. – 2011–2013. – Режим доступу: <http://100kroktiv.info>. *100 krokiv [100 steps] / [El. source] / Istorychnyi plastovyi blog. –2011–2013. – Access mode: http://100kroktiv.info.*

Vovk I.O. Promotion methods of Plast literature on the publishing market

Annotation. A detailed and incremental analysis of the ways and means of promoting Plast literature – an organization founded in Lviv, in 1912, based on the British Scouting – were conducted in the research. The aim of this organization is to educate youth as leaders of society and full citizens of local, national and global communities. The main methods and techniques of promoting Plast literature in the publishing market, as well as the ways of promoting the reading culture by Plast members were identified in this article. Given the fact that the researchers have not researched this issue yet and the examples of promoting Plast literature that is being published on the web portals and the mass media from time to time, does not constitute a complete material of the subject under study, this article may provide an overall picture of the process of distributing Plast literature among the Plast members and community in Ukraine. The actions and measures, which are applied by Plast members and publishers to stimulate the demand on Plast publications, were analyzed by the author. They include the following: advertising, reviews, exhibition activities, sampling (free distribution). At the same time, the basic problem faced by the publishers of Plast literature has been identified. This is a proper arrangement of the system of promoting a certain publishing and understanding of the difficulties in the process of getting the reader interested in Scouting-related topics. The most widespread methods of popularizing and promoting Plast literature are defined and analyzed in the article: Promotion through online resources, distribution at Plast events, participation in festivals, forums and fairs, presentations in the libraries and educational establishments, cooperation with the mass media, printing, outdoor advertising and mentioning Plast

members and their literature in the speeches of the famous people. Approved methods of promoting Plast literature prove that they are nearly identical to promoting any other books, but at that same time, the difficulty lies in focusing of the analyzed literature on the narrow circle of readers.

Keywords: *Plast, Plast literature, reading culture, publishing market, book promotion.*

Вовк І.О. Методи продвиження пластової літератури на книжковому ринку

Анотація. В дослідженні здійснено детальний і покроковий аналіз способів і засобів популяризації літератури Пласта – організації, яка була заснована в Львові ще в 1912 г. на основі англійського скаутингу. Метою цієї організації є виховання молодіжними лідерами суспільства і повноцінними громадянами місцевого, національного і світового суспільства. В цьому матеріалі здійснено спробу визначити основні методи і засоби просування пластової літератури на книжковому ринку, а також способи популяризації членами організації культури читання. Приймаючи до уваги той факт, що вчені раніше не досліджували цю тему, а приклади просування пластової літератури, які з часом з'являються на інтернет-порталах і в засобах масової інформації, не представляють собою повноцінні матеріали на розглядавану тему, ця стаття може скласти загальну картину процесу поширення літератури Пласта серед пластунов і суспільства в Україні. Автор проаналізувала дії і заходи, які застосовують пластуни і пластові видавництва, щоб стимулювати запит на пластові видання, серед них: реклама, рецензування, виставочна діяльність, сэмплінг (безкоштовне поширення). В той же час визначено і основну проблему, яка виникає перед видавцем пластової літератури, це – правильне побудова системи просування певного видання і розуміння складності процесу зацікавленості читача скаутської тематикою. В статті визначено і детально проаналізовані найбільш поширені методи популяризації і просування пластової літератури: просування через інтернет-ресурси, поширення на пластових заходах, участь в фестивалях, форумах і ярмарках, презентації в бібліотеках і навчальних закладах, співпраця з засобами масової інформації, друкована і зовнішня реклама, а також згадки про пластунах і їх літературі в виступах відомих людей. Випробовані методи просування пластової літератури свідчать про те, що вони є майже ідентичними просуванню будь-якої іншої книги, але в той же час складність полягає в орієнтації досліджуваної літератури на вузький кола читачів.

Ключові слова: *Пласт, пластова література, культура читання, книжковий ринок, просування видань.*